

๓ ส่วนที่ 3

หลักการ

1 เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communications Technology หรือ ICT) เป็นกลไกสำคัญของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและกระบวนการโลกาภิวัตน์ ซึ่งผลประโยชน์ของการพัฒนา ICT ยังคงความไม่เท่าเทียมกันระหว่างผู้มีและไม่มี (the haves and the have-nots) หรือระหว่างประเทศพัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา

2 ผลกระทบของเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ที่มีต่อคนพิการ ปรากฏทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ กล่าวคือ ในเชิงบวก คนพิการจำนวนมากได้รับประโยชน์จากการพัฒนา ICT โดยคนพิการได้รับการสร้างโอกาสในด้านการจ้างงานในทุกระดับฝีมือ และได้รับโอกาสการดำรงชีวิตอิสระในชุมชน หรือคนหูหนวกตาบอด (Deafblind Persons) ก็ยังมีโอกาสฝึกหัดการใช้เครื่องแสดงผลเบรลล์ (Refreshable Braille) และโปรแกรมอ่านจอภาพ (Screen Reader) และคนพิการทางสมอง (Cerebral Palsy : CP) สามารถมีโอกาสสื่อสารกับบุคคลอื่นทางอินเทอร์เน็ต ส่วนในเชิงลบ ผลประโยชน์ของการพัฒนา ICT ก็ยังคงเป็นปัญหาต่อคนพิการในประเทศพัฒนาแล้ว การพัฒนา ICT ที่รวดเร็วก่อปัญหาที่คาดไม่ถึงให้แก่คนพิการ เช่น ในด้านการลงทะเบียนออนไลน์ การฝาก-ถอนเงิน และการสั่งซื้อสินค้าผ่านระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งคนพิการยังคงไม่สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้

3 คนพิการส่วนใหญ่ในประเทศกำลังพัฒนาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ยังคงอยู่ในภาวะยากจนและถูกกีดกันออกจากการเข้าถึงและใช้ประโยชน์จาก ICT ถึงแม้ว่า ICT จะมีศักยภาพที่อำนวยความสะดวกอย่างมากในเขตชนบทของประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียและแปซิฟิก

4 ปฏิญญาโตเกียวว่าด้วยการฟื้นฟูศิลปวิทยาการภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (The Tokyo Declaration on Asia-Pacific Renaissance through ICT in the Twenty-first Century) ซึ่งได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสุดยอดระดับเอเชียแปซิฟิกว่าด้วยสังคมข่าวสาร (The Asia-Pacific Summit on Information Society) เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2543 (ค.ศ.2000) ได้ประกาศให้ประชาชนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกต้องสามารถเข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ต ได้ในปี พ.ศ. 2548 (ค.ศ.2005) ปฏิญญาดังกล่าวยังได้ยอมรับว่าคนพิการและความแตกต่างของรายได้ อายุ และเพศ เป็นสาเหตุของความเหลื่อมล้ำทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

5 ในสังคมข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารนั้นถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน โดยที่

(1) เป็นความรับผิดชอบของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ต้องสร้างความมั่นใจและหลักประกันว่าคนพิการสามารถเข้าถึงเนื้อหาของข้อมูลข่าวสาร

(2) มาตรการ/เทคโนโลยีที่ใช้ป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ (Anti – piracy or Digital Rights Management Technology) ต้องไม่กีดกันคนพิการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร และการสื่อสาร

(3) คนพิการไม่ควรรับภาระค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้นกว่าบุคคลทั่วไปในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร

(4) สิทธิของคนพิการในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร ควรหมายรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการเข้าถึงดังต่อไปนี้

- อุปกรณ์ เครื่องใช้คอมพิวเตอร์ โปรแกรมต่าง ๆ และอุปกรณ์เสริมที่จัดซื้อโดยหน่วยงานภาครัฐ หรือหน่วยงานเอกชนที่ให้บริการสาธารณะ
- สิ่งอำนวยความสะดวกด้านการสื่อสารสาธารณะ
- ระบบการส่งกระจายเสียง หมายรวมถึงวิทยุชุมชน เนื้อหาในวีดิทัศน์ และระบบแพรภาพโทรทัศน์แบบดิจิทัล (Digital)
- ระบบโทรคมนาคมรวมถึงบริการโทรศัพท์
- อินเทอร์เน็ต หมายรวมถึงเว็บไซต์ เนื้อหาสื่อประสม (Multimedia Content) การใช้โทรศัพท์ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และโปรแกรมการสร้างเว็บไซต์ (Web Site)
- อุปกรณ์การสื่อสาร อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ รวมถึงอุปกรณ์การสื่อสารเคลื่อนที่
- เครื่องบริการทำรายการอัตโนมัติ (Interactive Transaction Machines : ITM) เช่น เครื่องฝาก-ถอนเงินอัตโนมัติ
- การให้บริการทั้งหลายที่ผ่านระบบข้อมูลข่าวสารอิเล็กทรอนิกส์
- สื่อการเรียนการสอน หมายรวมถึงตำราเรียน/คู่มือครู และการเรียนการสอนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (E-Learning)
- การใช้ล่ามภาษามือ
- ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสารด้วยภาษาแม่ของแต่ละบุคคล เช่น ภาษาไทย ทั้งนี้หมายถึงภาษาของชนเผ่าที่ไม่มีภาษาเขียน

● สื่อสิ่งพิมพ์ทั้งหมดโดยอาศัยวิธีการทั้งหมดที่มีอยู่ เช่น โปรแกรมการอ่านจอภาพ (Screen Reader) สื่ออักษรเบรลล์/วิธีการเสริม และทางเลือกอื่น ๆ (Augmentative and Alternative methods)

● เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารใดๆ ในอนาคตเพื่อประโยชน์สาธารณะ

ไม่ว่าจะด้วยเหตุใดก็ตาม หากคนพิการไม่สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้โดยตรงตามที่กล่าวมาข้างต้น ผู้พัฒนา ICT ต้องให้หลักประกันว่าผลิตภัณฑ์และบริการนั้นๆ สามารถใช้งานร่วมกับเทคโนโลยีสิ่งอำนวยความสะดวก (Assistive Technology) สำหรับคนพิการได้

6 เนื่องจากในหลายประเทศในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ภาษามือ อักษรเบรลล์ และการพิมพ์อักษรเบรลล์ด้วยนิ้วมือ (Finger Braille) และภาษามือสัมผัส (Tactile Sign Language) ยังไม่มีมาตรฐาน จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาและเผยแพร่เพื่อให้คนพิการทางการมองเห็น คนพิการทางการได้ยินและคนพิการซ้อนได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาด้าน ICT ตามสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน มิฉะนั้นคนพิการจะถูกกีดกันจากภาษาและการสื่อสาร ซึ่งมีความจำเป็นในชีวิตประจำวัน